

ಇತಿಹಾಸ: ಅರ್ಥ, ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾರಗಳು

ಪದನಿಷ್ಠೆ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ತನಿಖೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ಶಾಖೆಗಳು

೧. ಇತಿಹಾಸದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಮತ್ತು ಪದ ನಿಷ್ಠೆ

ಮಾನವ ಸಮಾಜವು ಸಾಗಿಬಂದ ಗತಕಾಲದ ಘಟನೆಗಳು, ಅನುಭವಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ, ಸತ್ಯಬೋಧಿತ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಅಧ್ಯಯನವೇ ಇತಿಹಾಸ. ಇತಿಹಾಸವು ಕೇವಲ ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹವಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ ಮಾನವನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಲೋಚನೆ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ವಿಕಾಸದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲ (ಇತಿ-ಹ-ಆಸ):

'ಇತಿ' (ಹೀಗೆ), 'ಹ' (ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ), 'ಆಸ' (ಆಯಿತು). ಅಂದರೆ "ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ನಡೆದಿತ್ತು" ಎಂಬ ಸತ್ಯಬೋಧನೆಯ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅರ್ಥವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಗ್ರೀಕ್ ಮೂಲ (Historia):

ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯ 'ಹಿಸ್ಟೋರಿಯಾ' ಎಂಬ ಪದದಿಂದ 'History' ಬಂದಿದೆ. ಇದರರ್ಥ "ವಿಚಾರಣೆ, ತನಿಖೆ ಅಥವಾ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಪಡೆದ ಜ್ಞಾನ".

"ಇತಿಹಾಸವು ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಗತಕಾಲದ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ಮುಕ್ತ ಸಂವಾದ." — ಇ. ಎಚ್. ಕಾರ್ (E.H. Carr)

೨. ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳು (Types of History)

೧. ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸ (Political)

ರಾಜಪ್ರಭುತ್ವ, ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳು, ಯುದ್ಧಗಳು, ಆಡಳಿತ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ತತ್ವಗಳ ವಿಕಾಸದ ಅಧ್ಯಯನ.

೨. ಸಾಮಾಜಿಕ ಇತಿಹಾಸ (Social)

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಜೀವನ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ತರವಿನ್ಯಾಸ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸುಧಾರಣಾ ಚಳವಳಿಗಳು.

೩. ಆರ್ಥಿಕ ಇತಿಹಾಸ (Economic)

ಕೃಷಿ, ವ್ಯಾಪಾರ-ವಾಣಿಜ್ಯ, ನಾಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿ, ಕಂದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

೪. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ (Cultural)

ಕಲೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಂಗೀತ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪಲ್ಲಟಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ.

ಮುಖ್ಯ ಸಂಗತಿ: ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರೀಕ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಹೆರೋಡೋಟಸ್ (Herodotus) ರನ್ನು 'ಇತಿಹಾಸದ ಪಿತಾಮಹ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರೀಕ್-ಪರ್ಷಿಯನ್ ಯುದ್ಧಗಳ ಕುರಿತು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಸಿದವರು ಇವರೇ.

೨. ಪ್ರಮುಖ ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು (Definitions of History)

ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗಳು ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಇತಿಹಾಸದ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಅಳವಡು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ:

೧. ಹೆರೋಡೋಟಸ್ (Herodotus)

ಇತಿಹಾಸದ ಪಿತಾಮಹ

"ಮಾನವನ ಮಹಾನ್ ಸಾಹಸಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧನೆಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಮರೆತುಹೋಗಬಾರದು ಎಂಬ ಸದುದ್ದೇಶದಿಂದ ನಡೆಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ವಿಚಾರಣೆಯೇ ಇತಿಹಾಸ."

೨. ಲಿಯೋಪೋಲ್ಡ್ ವಾನ್ ರಾಂಕೆ (Leopold von Ranke)

ಆಧುನಿಕ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ಪಿತಾಮಹ

"ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಘಟನೆಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹೇಗೆ ನಡೆದಿದ್ದವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದೇ ಇತಿಹಾಸ." (wie es eigentlich gewesen)

೩. ಇ. ಎಚ್. ಕಾರ್ (E. H. Carr)

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರ

"ಇತಿಹಾಸವು ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಗತಕಾಲದ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಕೊನೆಮೊದಲಿಲ್ಲದ ನಿರಂತರ ಸಂವಾದವಾಗಿದೆ."

೪. ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ (Karl Marx)

ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತಕ

"ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಸಮಸ್ತ ಇತಿಹಾಸವು ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವೇ ಆಗಿದೆ."

೫. ಆರ್. ಜಿ. ಕಾಲಿಂಗ್‌ವುಡ್ (R. G. Collingwood)

ಅಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ

"ಎಲ್ಲಾ ಇತಿಹಾಸವೂ ವಿಚಾರಗಳ ಇತಿಹಾಸವೇ ಆಗಿದೆ. ಗತಕಾಲದ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪುನರ್-ಅನುಭವಿಸುವುದೇ ಇತಿಹಾಸ."

೬. ಸರ್ ಜಾನ್ ಸೀಲಿ (Sir John Seeley)

ರಾಜಕೀಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರ

"ಇತಿಹಾಸವು ಗತಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ, ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ರಾಜಕೀಯವು ಭವಿಷ್ಯದ ಇತಿಹಾಸ."

೭. ಜಿ. ಬಿ. ಬ್ಯೂರಿ (J. B. Bury)

ಕೇಂಬ್ರಿಡ್ಜ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರ

"ಇತಿಹಾಸವು ಒಂದು ವಿಜ್ಞಾನ; ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯೂ ಅಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚೂ ಅಲ್ಲ."

೮. ಲಾರ್ಡ್ ಆಕ್ಟನ್ (Lord Acton)

ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇತಿಹಾಸಕಾರ

"ಮಾನವಕುಲವು ಬಂಧನ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದ ನಿರಂತರ ಪಯಣದ ಪ್ರಗತಿಯ ಕಥನವೇ ಇತಿಹಾಸ."

೪. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕಾರಣಗಳು (Causation in History)

ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯ ಹಿಂದೆಯೂ ನೇರ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷ ಕಾರಣಗಳ ಸರಪಳಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 'ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮದ ತತ್ವ' (Cause and Effect Relationship) ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾರಣಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ:

- ತಕ್ಷಣದ ಕಾರಣ (Immediate Cause):** ಘಟನೆಯು ಸ್ಫೋಟಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ ಅಂತಿಮ ಘಟನೆ (ಉದಾ: ೧೮೫೭ರ ದಂಗೆಗೆ ಕೊಬ್ಬು ಸವರಿದ ಬಂದೂಕಿನ ಕಾಡತೂಸುಗಳು).
- ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಕಾರಣಗಳು (Long-term Causes):** ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಗೊಂಡ ರಾಜಕೀಯ ಅಸಮಾಧಾನ, ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಗಳು.
- ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪಾತ್ರ (Role of Individuals):** ಪ್ರಬಲ ನಾಯಕರು ಹಾಗೂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ (ಅಶೋಕ, ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್, ಗಾಂಧೀಜಿ, ನೆಪೋಲಿಯನ್) ದೂರದರ್ಶಿತ್ವ ಮತ್ತು ನಿರ್ಧಾರಗಳು.
- ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಕಾರಣಗಳು (Ideological Causes):** ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಜ್ಞಾನಗಳು (ಉದಾ: ಫ್ರೆಂಚ್ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಸಮಾನತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವದ ಚಿಂತನೆಗಳು).

೫. ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ವಿವೇಚನೆ

ಇತಿಹಾಸ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯ ನಿರ್ಧಾರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಇತಿಹಾಸಕಾರನು ಸ್ವಂತ ಪೂರ್ವಾಗ್ರಹಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿ ನೈಜ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ದಾಖಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ (Objectivity)

ಇತಿಹಾಸಕಾರನು ತನ್ನ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪಕ್ಷಪಾತಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ನೈಜ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸತ್ಯವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ನಿರೂಪಿಸುವುದು.

ವಿಷಯನಿಷ್ಠತೆ / ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠತೆ (Subjectivity)

ಇತಿಹಾಸಕಾರನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ, ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಪುರಾವೆಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು. ಸಂಪೂರ್ಣ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠತೆ ಸಾಧಿಸುವುದು ಒಂದು ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

೬. ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ತೀರ್ಪು ಮತ್ತು ವಿವೇಚನೆ

ಗತಕಾಲದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಮಾನವಕುಲಕ್ಕೆ ಆ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ಆದ ಲಾಭ-ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಇತಿಹಾಸದ ನೈತಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸದ ನೈತಿಕ ವಿವೇಚನೆಯು ಇಂದಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಗತಕಾಲದ ಅನ್ಯಾಯ, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧಗಳಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಸಿ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ, ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯಲು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ.

2. ಇತರ ವಿಷಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಬಂಧ

ಇತಿಹಾಸವು ಸಮಗ್ರ ಅಂತರ-ಶಿಸ್ತೀಯ (Interdisciplinary) ಜ್ಞಾನಶಾಖೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಹಾಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಪೂರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ವಿಷಯ	ಇತಿಹಾಸದೊಂದಿಗೆ ಹೊಂದಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾವ
೧. ಭೂಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರ (Geography)	ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಭೂಗೋಳ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳು. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ನದಿಗಳು, ಪರ್ವತಗಳು, ಹವಾಮಾನವು ಅಲ್ಲಿನ ನಾಗರಿಕತೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ (ಉದಾ: ನದಿ ಬಯಲಿನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು).
೨. ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ (Political Science)	ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಆಡಳಿತ, ಸಂವಿಧಾನ, ಕಾನೂನುಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಇಂದಿನ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಡಿಪಾಯ. "ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಫಲವಿಲ್ಲ; ಇತಿಹಾಸವಿಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇರಿಲ್ಲ" — ಪ್ರೊ. ಸೀಲೆ.
೩. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ (Economics)	ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾರ್ಗಗಳು (ಉದಾ: ರೇಷ್ಮೆ ಮಾರ್ಗ), ಕೃಷಿ, ಭೂಕಂದಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಗತ್ಯಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ಮಹತ್ವದ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿವೆ.
೪. ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ (Sociology)	ಸಮಾಜ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮದುವೆ, ಪದ್ಧತಿ-ಪರಂಪರೆಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಹೇಗೆ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸದ ನೆರವಿನಿಂದ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ಅರಿಯುತ್ತದೆ.
೫. ಸಾಹಿತ್ಯ (Literature)	ಸಾಹಿತ್ಯವು ಆಯಾ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡಿ. ಕೌಟಿಲ್ಯನ 'ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ', ಮೆಗಸ್ಟನೀಸ್‌ನ 'ಇಂಡಿಕಾ', ಬಾಣಭಟ್ಟನ 'ಹರ್ಷಚರಿತೆ'ಯಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಇತಿಹಾಸ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳು.
೬. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (Sci & Tech)	ಚಕ್ರ, ಮುದ್ರಣ ಯಂತ್ರ, ಉಗಿಬಂಡಿ ಮತ್ತು ಗಣಕಯಂತ್ರಗಳ ಆವಿಷ್ಕಾರವು ಇತಿಹಾಸದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಿತು. ಕಾರ್ಬನ್-೧೪ (C-14) ಮುಂತಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಕಾಲನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

೮. ಘಟಕದ ಸಾರಾಂಶ ಮತ್ತು ಪರಿಕ್ಷಾ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

- ಇತಿಹಾಸ:** ಗತಕಾಲದ ಘಟನೆಗಳ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ, ಸತ್ಯಾಧಾರಿತ ದಾಖಲೆ (ಮೂಲ: ಸಂಸ್ಕೃತ 'ಇತಿ-ಹ-ಆಸ' & ಗ್ರೀಕ್ 'ಹಿಸ್ಟೋರಿಯಾ').
- ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಕಾರಗಳು:** ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಮಿಲಿಟರಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಇತಿಹಾಸ.
- ಕಾರಣ-ಪರಿಣಾಮ ನಿಯಮ:** ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಯ ಹಿಂದೆ ತಕ್ಷಣದ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಕಾರಣಗಳಿರುತ್ತವೆ.
- ಅಂತರ-ಶಿಸ್ತೀಯ ಗುಣ:** ಇತಿಹಾಸವು ಭೂಗೋಳ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನಗಳ ಸಮನ್ವಯತೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.